

14 dicta. Præterea, beneficia quæ huc vsq; diximus,
 in Ecclesia Eborensi sunt officia multa, in quibus
 illa præcipua sunt, duo magistri capellæ, quorum
 vnus modum, & rationem alijs cantoribus præbet,
 vt rectum modũ ac tenorem incanendo obseruet,
 alius docet artem canendi, est etiam Subcantor, qui
 horas canentibus & diuinas laudes, modos regulaq;
 musicas præfert, sunt cantores multi, qui artis peri-
 tia & vocis organo canendo, huic almæ Ecclesiæ in-
 seruiunt, quibus ex abũdantibus redditibus fabricæ
 15 Ecclesiæ cõpetēs salarium assignatur. In qua re id
 maximè notadum est, hæc officia non ad libitum
 posse auferri, sed cum iusta causa, & iuris ordine ser-
 uato, argumento leg. vt gradatim § fin. ff. de mu-
 neribus & honor. Omnia enim officia publica post
 quam semel sunt collata alicui ab eo auferri non
 possunt iniuste, arg. l. id quod nostrum. ff. de regulis
 iuris, nisi consuetudine, vel lege contrarium obtē-
 tum sit iuxta cap. fin. de consuetudine. de quibus
 ff. de legibus notat Boer. decis. 149. Scita præxi re-
 cipitur, cum enim aliqui à prædictis officijs amoti
 essent, ad illa sunt restituti, non solum in iudicio se-
 16 culari, sed Ecclesiastico. Illud etiam dubium aliquando
 ventilatum est, Restitutus fuit quidam cantor ad
 officium Cantoris in Ecclesia Eborensi: cantor vt
 antea canebat cum alijs cantoribus, & horis con-
 suetis

suetis interfuerat, non tamen salariũ illi præstitum fuit: dubium fuit, an ex vi sententiæ, quæ ei restitutionem dabat, posset compelli pars aduersa ad salarium præstandum? & videbatur quod non, quia sententia solũ iubebat, vt cantor ad officium restitueretur, planè ille ad officium canendi restitutus fuerat, ergo videbatur ex vi illius sententiæ amplius agendum non esse, vt scilicet salarium præstaretur.

17 Contrarium tamen consultus respondi, nam præceptum iudicis iubentis restituere cantorem ad possessionem sui officij, non solũ intelligendum erat de officio ad canendum, sed etiam ad percipiendum salarium, quod pro illo officio præstari solet. Primò ex eo, quia leges iubent spoliatos restituere cap. redintegranda 3. q. 1. l. fin. (ibi, restituere debeat) ff. de vi & vi arm. Plane verbum, restituere, in lege positũ, fructus etiam continet l. in condemnatione 13. §. cum verbum. ff. de regul. iur.

18 Secundò facit quia iubens restituere possessionẽ, iubet etiam fructus restituere, l. si stipulatus sis. ff. de verborum l. hæc verba 73. ff. de verb. significatione vbi Iureconsultus censet verbum, restituere, viri boni arbitrio, fructus continere (ibi, pro viri boni arbitrio est.) At viri boni arbitrium iudicis arbitrium est. l. sed si vnus. §. prætor ait. ff. de iniur. l. vir bonus, ff. iudicatũ solui, & aliquando is intel-

ligitur

ligitur, quando boni viri arbitrio relinquitur l. cōtinuus. §. cum ita. ff. de verbor. cū igitur ex boni viri præcepto (id est iudicis) cantor restitutus sit, intelligendus est etiam restitutus ad fructus, & in hoc casu, in quo agitur de possessione accipiēda quoad tertiū non esse plenè acceptam, nisi etiam fructus percipiat: colliges ex notatis per Matth. de Afflict. lib. 1. constit. rubrica 25. n. 18. Fabr. in. §. retinēdæ n. 19. Instit. de interdicitis.

S Y M M A R I U M E X C A P. I I S E Q.

EXplicatur quid sit aurum coronarium, reiecta interpretatione Accurtij.

Antiquitus Imperatori triumphanti coronæ laureæ donabantur, postea aureæ attributæ fuerunt.

C A P V T X V I I

Dicollationem auti coronarij, placuit neminem ablo; consuetudine esse cogendum. Hac sunt verba Imperatoris Arcadij in l. vnic. Cod. de auro coronario lib. x. Accurtius

minime

namque intellexit quid sit aurum coronarium. Olim
inter coronas bellicas, quæ victoribus donari sole-
bant, Imperatori triumphanti aureæ coronæ mit-
tebantur, Aulus Gellius lib. 7. noct. Attic. cap. 6.
„ triumphales, inquit, coronæ sunt aureæ, quæ Im-
„ peratoribus ob honorem triumphi mittuntur. Id
„ vulgo dicitur aurum coronarium, hæ antiquitus
„ è lauro erant, post fieri ex auro ceptæ. Hæc Aulus
Gellius. Idem insinuat Capitolinum. Anton. Pium
fol. 2. negat igitur Imperator in hac l. vnica, teneri
aliquos ad collationem istarum aurearum coro-
narum, nisi illi, qui ab antiquitus illas præstare so-
liti erant. Secundum quæ intelligendus est tex. in
l. Iudæorum Cod. de Iudæis.

SYMMARIVM EX CAP. SEQ.

- R** Eferuntur verba l. cum in plures. §. locator horrei. ff.
locati. 1.
Traditur communis intellectus huius. §. locator horrei. 2.
Rejicitur communis intellectus ad §. locator horrei. 3.
Propositum in mente retentum nihil operatur. 4.
Olim protestantes, vel denuntiantes aliquid, id faciebant in
tabulis, idque propositum vocat iure consultus in hac le-
ge. 5.
Qui post propositum vidit id, contra quod denuntiavit, vel
protestatus est, & tacuit, videtur illud remisisse. 6.

CAPVT XVIII.

Locator horrei propositum habuit
se aurum, argentum, & margaritas
non recipere suo periculo, deinde cū
sciret has res inferri passus est, perin-
de cum futurum tibi obligatū dixi

ac si propositum fuerit remissum. Ita inquit Iure
consultus in l. cum in plures. §. locator horrei. ff.
locati gl. Bar. & alij existimant, Iure consultum
hic agere de proposito in mente retento, & ita Bart.
in sumuario scribit, propositum in mente reten-
tum, parti non expressum, nihil releuat: sed pro-
fectò non est probabile, Iure consultum cogitasse
de proposito in mente retento cū id nihil in foro
exteriori operetur, si enim in vltimis voluntatibus,
id non attenditur l. quidam cum filium. ff. de hæ-
red. instituend. cap. literaturam, de voto, nec etiā
quoad Deum Sol. lib. 71 de iustitia & iur. quæst. 1.
art. 2. Nauar. in man. cap. 12. n. 26. quanto magis
in contractibus despiciendum est. Secundò facit,
nam Iure consultus asserit perinde cum futurum
conductor obligatum, ac si propositum fuerit re-
missum, ergo si non fuisset propositum remissum
vel pro remisso non haberetur, locator esset obliga-
tus conductori, quod quidem minimè fuisset, si es-

set solum propositum in mente retentum, illud enim absq; illa remissione non obligaret, iuxta d.l. quidam cum filium. Quapropter aduertendum est olim protestantes aliquid, vel denunciates, solere in tabulis defixis id publice proponere, ad quod alludens Claudian. in Eutropium sic ait.

” Suffixa petenti

” Vestibulo prætijs distinguit regula gentes.

Idque quod proponebatur, propositum dicebatur, de quo Iure consultus hic agit, denunciabat enim locator per illud propositum in tabulis defixum, se non recipere aurum, gemmas, & alia similia, si tamen aurum & gemmas vidit in horreum inferre, & tacuit videtur remisisse propositum, & ita obligatum esse, ac si denuntiationem minime fecisset, vel denuntiationi factæ, aut protestationi renuntiasset.

SUMMARIUM EX CAP. SEQ.

E Numeratur aliquot genera fructuum, quæ dignitatibus & canonicis in Ecclesia Eboensi attribuuntur.

In Ecclesia Eboensi est duplex genus distributionum, quædam sunt minores, maiores alteræ.

Refertur locus concilij Tridentini sessione 21. de reformatione cap. 3. & sessione 22. cap. 3.

Non possunt augeri distributiones quotidianæ in Ecclesia Eboensi.

Concilium Tridentinum noluit vt Canonici singulis horis canonicis cum tanti lucri amissione interessent, sed vt quotidie ad Ecclesiam accederent. 5.

Expenditur statutum Ecclesie Eborēsis ad hanc materiam pertinens. 6.

Fuit lata sententia excomunicacionis in canonicos vt distributiones augerentur. 7.

Tractatur an appellatio præceptum de augēdis distributionibus quotidianis impediret. 8.

Contrarium asseritur. 9.

Nulla prohibitio appellationis impedit effectum suspensiuum, si modus exceditur. 10.

Modus exceditur, quando aliquid præcipitur contra statutum, vel inueteratam consuetudinem. 11.

Canonici post appellationem interpositam, poterant celebrare. 12.

CAPVT XIX.

Diximus superius in cap. decimo septimo de beneficijs, & officijs huius almæ Ecclesie Eborēsis, nunc pauca dicemus de distributionibus: sunt enim emolumenta, quæ dignitatibus canonicis, & alijs beneficiarijs elargiri solēt, in qua re illud sciendū est, diuersa genera fructuum, & emolumentorum ad præbendas pertinere, nam sunt fructus (quos grossos vocamus) frumentū scilicet, quod ex parochianis iure decimarū colligitur in horreū, cuius duæ partes ad Archiepiscopū, vna ad capitulū pertinet:

pertinet: planè hoc frumentum, fructus grossos ap-
 pellamus, distinctos scilicèt à distributionibus quo-
 tidianis. Est & aliud genus fructuū, (quod pitāças
 vocamus) illud cōstat ex gallinis, porcis, arietibus,
 cera, melle, & alijs rebus: sunt etiam folia id est pe-
 cunia, quæ ex aliquibus rebus extraordinarijs colli-
 gitur, nec recipitur à procuratore destinato ad exi-
 gendas pecunias certas ex publicanis, vel alijs per-
 sonis: cum enim incertæ sint per folia canonicis
 distribuuntur. Est & aliud genus fructuum, quod
 2. principalius & maius est, nempe distributiones: hæ
 duplices sunt, parvæ quædā, maximæ alteræ: nam
 illæ, quæ applicatæ sunt horis canonicis ordinarijs,
 puta vespers, completorio, matutino, primæ, ter-
 tiæ, sextæ & nonæ, parvæ sunt, non enim excedūt
 centum ducatos, tot enim cuilibet præbendæ appli-
 catæ sunt, aliæ verò, quæ applicatæ sunt horis de-
 functorum maiores sunt, quippe quæ omnes alios
 redditus consumūt, longa enim & inueterata huius
 Ecclesiæ consuetudine ferè omnes redditus cano-
 nici lucrantur, si intersint Responsorijs, quæ pro
 defunctis decantantur manè, & vespere. Adde ferè
 omnes fructus (exceptis paucis) vt iam dixi, cano-
 nicos lucrari, si quotidie intersint bis illis Respo-
 rijs, quæ pro defunctis decantantur manè & vespere,
 quod si manè non intersint, perduc dimidiū diem,
 id est

id est dimidietatem fructuum, quam propter illam
 interessentiam lucraturi erant, idemq; est si vesperis
 dictis responsorijs non intersint, nisi vel morbo im-
 pediti, aut alia iusta causa non interfuerit, vel die-
 bus concessis ad recreationem non vtantur, idque
 apud nos dici consuevit, lucrari per dies, & medios
 dies. Hæc ita minutim explicauit vt clarius expli-
 3 carem dubium quod mox proponam. Extat in
 sacrosancto concilio Tridentino locus insignis in
 sessione 21. cap. 3. de reformatione, & in sessione
 22. cap. 3. de reformatione: vbi Episcopi tanquam
 delegati à sede Apostolica possunt diuidere ter-
 tiam partem fructuum, & eam applicare distribu-
 tionibus quotidianis: huius rei causa Archiepisco-
 pus voluit in hac Ecclesia tertiã partem fructuũ di-
 uidere, & applicare horis ordinarijs canonicis, puta
 vesperi, cõpletorio, matutino, primæ, tertiæ, sextæ,
 & nonæ, ita vt quingenti ducati applicarétur in di-
 ctis horis vni præbendæ, cum antea solùm centum
 applicata essent: è cõtrario capitulum recusauit id
 facere, ex eo, quia illa diuisio ab antiquitus cõstituta
 fuit per statuta Legati, cõfirmata authoritate Apo-
 stolica, & iuramento canonicorũ, quærebatur quid
 iuris? Dixi non posse Archiepiscopum id facere,
 primò quia hæc diuisio cum fuerit obseruata per
 tempus immemorabile, pro lege est obseruanda, cap.

super quibusdam. §. præterea, de verbis. signif.
 l. 3. §. ductus aquæ ff. de aqua quot. & æstiu. l. 1. §.
 fin. l. 2. in princ. ff. de aqua pluuia arcend. ^{q. 1. si d. b.}
 - ^oSecundò quia cōcil. Trid. in d. sessione 21. cap.
 3. constituit Episcopos id debere facere in Ecclesijs,
 in quibus nullæ sunt distributiones quotidiana, vel
 ita tenues vt verisimiliter negligantur, non possunt
 autem dici distributiones quotidiana tenues, qui-
 bus cuilibet præbendæ centum ducati plus minus
 applicati sunt; in super dictæ distributiones non ne-
 gliguntur verisimiliter (vt in facto videmus) video
 enim certè in hac Ecclesia ita quemlibet canoni-
 cum, & beneficiariũ horis illis interesse, ac si in illis
 maximã & notabilem fructuũ copiam lucraretur.
 - ^{ib}Tertiò facit quòd illa loca concilij non intelli-
 guntur de Ecclesijs, in quibus dignitates, canonici,
 & alij beneficiarij non feruientes quolibet die amit-
 tunt quod tertiam partem fructuum ascendat, vel
 maiorem, vt expresse in illis locis cauetur: planè
 dignitates, canonici, & beneficiarij, quolibet die
 non feruientes, immò & quolibet medio die amit-
 tunt plusquam tertiam partem fructuũ, vt est noto-
 rium in hac Ecclesia, ergo non potest Archiepiscopus
 augere dictas distributiones. Nec obstat quòd
 pro parte cōtraria allegari potest, illud non lucrari
 canonicos in horis canonicis ordinarijs, sed in hora
 certa

certa defunctorum, & responsorijs, id enim parum refert cum & horæ defunctorum verè sint horæ canonicæ, maximeque sit necessarium illas preces facere pro animabus illorum, qui sua tam libenti animo Ecclesiæ tradiderunt; tum quia ex Bullis summorum Pontificum, quæ in hac Ecclesia observantur, redditus, qui in illis responsorijs lucriantur distributiones quotidianæ reputantur. Concilium enim Tridentinū non voluit vt canonici sub amissione tanti emolumentī singulis horis inseruirent, in qualibet hora insistentes (ille enim labor erat immensus, illis non benè notus, qui in Ecclesijs cathedralibus, aut collegiatis non inseruiunt assiduo canendi exercitio defatigati, matutinis frigoribus cæsi, & pomeridianis caloribus æstuentes, vix animam agerent) monet enim & hortatur Episcopos, vt benignè cum canonicis agant, de reformatione cap. 1. sess. 13. vbi ait in hunc modum. Illud primum eos admonendos censet, vt se pastores, non percussores esse meminerint, atque ita præesse sibi subditis oportere, vt non in eis dominetur, sed illos tāquam filios, & fratres diligāt &c. solum id voluisse perspicuum est, quod canonici non lucriantur distributiones quotidianas, & alios Ecclesiæ proventus cum in Ecclesia non residerēt, nec ei penitus inseruirent; si enim illis sanctis & pijs Patribus

dictum fuisset, quid statuendum est in Ecclesia, in qua omnes prouentus, & fructus ita distribuuntur, vt canonici non interessentes quotidie in Ecclesia manè, & vesperi pro rata ferè fructus omnes amittant? profecto sine dubio dicerent, de ea nil fuisse locutos, nisi in illis verbis dicta sessione

21. cap. 3. saluis tamen consuetudinibus earum Ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non feruientes, nihil, vel minus tertia parte percipiunt &c.

Cùm igitur id in hac Ecclesia fiat, merito dicendum est, Concilium prædictum eas constitutiones saluas voluisse; nec illius authoritate posse infringi. Memini me aliquando dixisse, nec Conciliū, nec statuta nostra voluisse vt canonicus sub amissione tanti lucri singulis horis interesset, sed solum canonicum obligasse, vt cuiuslibet horæ sub amissione alicuius lucri interesset, at sub amissione magni, & notabilis emolumenti cogeretur manè & vesperi vni horæ interesse, responsorij scilicet defunctorum quod non inani ratione deducta ab ipsis statutis persuadebam: nam extat apud nos statutum disponens in diebus festiuis, & dominicis si in hac vrbe resideat canonicus, non posse manè dimidium illum diem accipere, & lucrari emolumenta illius dimidii, si respon-

forijs
 si enim illis laicis & pjs
 O

forijs non interfit; perspicuum autem est, statutum id fecisse ne canonicus, vel beneficiarius defineret die festiuo, vel dominico Ecclesiam adire, & tamen statutum non coegit canonicum, vel beneficarium interesse singulis horis in die festiuo, & dominico, sed tantum in responsorijs defunctorum, ergo probabile est, nostra statuta noluisse cogere canonicos, & beneficiarios sub amissione notabilis lucri, vt singulis horis interessent, sed vt illi soli, in qua pro defunctorum animis Deum deprecamur. In qua re aliud dubium fuit ventilatum: nam Archiepiscopus per viam visitationis voluit has distributiones augere, cumque id praeceperet, iuberetque canonicos vt id obseruarent, canonici ab eo ad sedem Apostolicam, & eius Legatum appellarunt, nihilominus in eos excommunicationis sententiam protulit. De duobus consultus fui, primò an appellatio in his terminis, suspenderet vim illius praecepti?

Secundò an canonici appellantes possent securè celebrare, & alios actus gerere? Quantum ad primum videbatur quod illa appellatio non haberet effectum suspensiuum, ne vim praecepti retardasset, ex concilio Tridentino sessione 24. cap. 10. de reformatione, ibi, Etiam tanquam Apo-

701
 » stolicæ sedis delegati, ea ordinandi, moderandi,
 » & puniendi, & exequendi iuxta canonum fan-
 » ctiones, quæ illis ex prudentia sua pro subditorum
 » emendatione, ac diœcesis suæ utilitate necessaria
 » videbuntur: nec in his vbi de visitatione aut mo-
 » rum correctione agitur exemptio, aut vlla inhi-
 » bitio, appellatio, seu querela, etiam ad sedem Apo-
 » stolicam interposita, executionem eorum, quæ ab
 » his mandata decreta, aut iudicata fuerint, quo-
 » modo impediatur, aut suspendatur &c. idque ip-
 » sum in simili intendit in alijs capitulis, ergo cum
 » in hoc casu per viam visitationis procederetur, de-
 » bebant canonici obtemperare absque vlla dilla-
 » 9 tione. Contrarium tamen respondi, dixique non
 » mihi videri probabile, quod aliqui iudices existi-
 » mant, scilicet concilium Tridentinum voluisse vt
 » in quacunque causa visitationis, appellationis ef-
 » fectus suspensiuus tolleretur. Solùmque id obser-
 » uandum fore vbi agitur de correctione morum,
 » quod aliquibus rationibus probabo, etenim appel-
 » latio legitimè interposita illos duos notabiles ef-
 » fectus habet, deuolutiuum scilicet, & suspensiuum,
 » cap. Romana. §. si vero, cum sequentibus, cap. non
 » solùm, de appellation. in 6. ergo cum appellatio
 » legitimè fuisset interposita operabitur illos duos
 » effectus

effectus, & ita suspendet effectum præcepti, à quo est interposita: nec obstat concil. Tridentinū vbi supra quia in principio non agit de impedienda appellatione, ve eius effectibus, sed tantum constituit, in his quæ ad rectam gubernationem diocesis pertinet, Episcopum posse procedere, vt delegatū sedis Apostolicæ, in his vero solum in quibus de visitatione, & correctione morum tractatur, nullam appellationem executionem impedire: plane illa verba, à visitatione, aut correctione morum, non disjunctiuè, sed coniunctiuè accipienda sunt, ita vt sit sensus, non posse quem appellare à visitatione, & morum correctione, quod id ipsum antea constitutum erat cap. irrefragabili, de offic. ord. cap. ad nostram, de appellation. at in his quæ in visitatione occurrunt, præter morum correctionem, non est verisimile concil. Trident. loquitur fuisse.

Primò quia non facile debemus præsumere, vnico verbo (visitatione) voluisse concilium Tridentin. derogare iuris dispositioni, qua scilicet cauetur appellationem interpositam habere effectum suspensiuum dict. cap. Romana dict. cap. non solum, adiuncto cap. cum non expediat, de

electione in sexto, leg. si quando Cod. de inoffic. testament.

Secundò quia verba dicti concilij id suadent, nam in dict. cap. 10. in principio asserit generaliter Episcopum tanquam sedis Apostolicæ delegatum posse ordinare, moderari, punire, & exequi ea omnia, quæ illis pro subditorum emendatione, ac diocesis suæ utilitate necessaria videbuntur: subdit inferius, quasi limitans ea, quæ generaliter dixerat, Nec in his vbi de visitatione aut morum correctione agitur exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, seu querela etiam ad sedem Apostolicam interposita executionem eorum, quæ ab his mandata decreta, aut iudicata fuerint, quoquo modo impediat, aut suspendat &c. quasi solum intelligat appellationem non suspendere ea, in quibus de morum correctione, seu visitatione agitur. Cum igitur præceptum circa distributiones quotidianas non concernat visitationem, aut correctionem morum, appellatio debebat suspendere præceptum Archiepiscopi. Et ita interpretati sunt illustrissimi Cardinales adfuentes, tunc solum in visitatione, & correctione morum appellationem non suspendere executionem

nem, quando ad emendam Prælati procedit, nullo processu facto iudiciali, aliâs secus. Pro qua sententia facit quòd quantuncumque appellatio prohibeatur, & eius effectus, si modus excedatur, nunquam censetur appellatio prohibita, imò si ab eo appelletur, qui modum excedit, appellatio suum effectum obtinebit non solum deuolutiuum, sed suspensiuum cap. ad nostram, de appellat. cap. nouit. eod. tit. optim. text. in c. irrefragabili, de offi. ordin. (ibi nisi formâ in talibus excesserint obseruâdam,) plane in hac re modus excedebatur: tunc enim modus exceditur, quando aliquid præcipitur contra statutum, vel inueteratam cõsuetudinem vt patet, & colliges ex Cardinali ad fin. in d. cap. ad nostrâ, vbi Dec. n. 6. vers. sed considerandum est. Nam pro statutis & consuetudine prima fronte præsumitur, cap. in his. ij. distinct. cap. cum dilectis, de cõsuetudine l. de quibus, cum sequentibus. ff. de legibus. cum igitur hoc præceptum fuisset contra statuta longa cõsuetudine huius Ecclesiæ cõfirmata, modus excedebatur, & ita appellatio non solum deuolutiuum effectum, sed etiam suspensiuum habebat. Quantum attinet ad secundum dubium ex præmissis deciditur, cõstat enim legitimè & ex causa fuisse interpositam appellationem, & ita cum ca-

nonici

VITAE ALEXANDRI PRIMI ATRE
MAGNI CABALLI SCOTORUM REGIS

BRITANNIAE

IN LINGUA
LATINA
SCRIPTA
A
MAGISTRO
JACOBO
SCOTLANDIAE
MAGISTRO
JACOBO
SCOTLANDIAE

DE
VITAE
ALEXANDRI
PRIMI
ATRE
MAGNI
CABALLI
SCOTORUM
REGIS
BRITANNIAE
IN
LINGUA
LATINA
SCRIPTA
A
MAGISTRO
JACOBO
SCOTLANDIAE
MAGISTRO
JACOBO
SCOTLANDIAE

VITA CLARISSIMI VIRI
 Michaelis Cabedij Senatoris Regij,
 & Olyssipponensis ciuitatis gu-
 bernandæ, triumuir.

N Lusitaniæ ora maritima, iuxta
 radices Barbarij Promotorij, si-
 tum est nobile quoddam, & opu-
 lentum Oppidum, quod vulgo,
 Setual dicitur, olim verò à Ge-
 ographis Cetobrica, & Cetobrix
 dicebatur, vt constat ex Pompo-
 nio Mela, Ptolemæo, & itinera-
 rio Antonini.

Tanta autem eius situs est
 amoenitas, ac pulchritudo, vt il-
 lum natura ipsa velut penicillo
 depinxisse videatur: nam ab Occidentali plaga mare habet
 Oceanum nobilium piscium omnis generis, & præcipuè Mul-
 lorum, Solearumq; copia redundans. Ab Orientali autem, Cal-
 lipodera fluvium, Sadenum hodie dictum, non solum linterni-
 sed etiam nauigiorum vsque ad quinquaginta ferè millia pas-
 suum capacem: quo fertilissimus ager irrigatur, optimi vitrici,
 & omniu, quas terra producit, frugum feracissimus: præterea
 incredibili Salinarum prouentu celebris, ex quibus ingens can-
 didi salis copia, onerarijs Belgicis, ac Germanicis in Septen-
 trionales regiones quotannis asportari solet.

Oppidum ipsum flumine iam mari permixto, & ostio vi-
 cino alluitur a Meridionali parte, vbi ætu recedente spatio-
 sum, & incudum aspectu littus efficitur, arena tenui, & solida,
 nec vestigio cedente, ita firmum, vt & pediti, & equiti com-
 modissima, ac gratissima existat deambulatio.

Ex opposita vero moenium parte, oppido egredientibus
 occurrunt prætorum moenissimum, octingentis, circiter passibus
 in longitudinem, ac totidem in latitudinem patens irriguis

P aquarum

aquarum, alveis, innumeris præterea hortis, pomarijs, vyluis vineis vndique cinctum.

Agger autem altissimis montibus clauditur, in quorum vertice Palmella conspicitur, oppidum haud contemnendum, quo tam copia mellis Polymellam olim dictum fuisse suspicor. Horum montium aspectus suavissimus est & maris prospectui æquiparari potest: distant enim à muris sex tantummodo passuum millibus: multis villarum & edificijs, & amoenissimis hortis, fontiumque multitudine nobiles, præterea pinetis atque alijs arboribus consiti. Arbuti etiam genus quoddam passim producant, ex quo coccus colligitur ad tingendam purpuram, Eminentensi, quem Plinius laudat, non inferior. Unde non medio itinere tenuioribus obtinere solet.

Cæduntur etiam in montibus illius promontorii iugis lapides, quos vulgus propter admirabilem pulchritudinem colorumque varietatem, laspides appellat, ex quibus muri ipsius urbis maior ex parte constant: quorum ambitus quadrata forma, tria fere passuum milia amplectitur, præter duo suburbia, in quibus non exigua hominum multitudo degit.

Urbis ædificia, tam urbana, quam suburbana pulchra, ad solida structura constant, inter quæ multæ sunt potentiorum ædes magnificè extractæ: sed peculiari quo iam splendore eminet nobilis, & antiqua Cabediorum domus, versus septentrionem, iuxta urbis murum, & in ipsis moenibus sumptuose ædificata.

In hac domo natus est Michael Cabedius, anno salutis millesimo quingentesimo vigesimo quinto. Patrem habuit Georgium Cabedium virum nobilissimum filium Jacobi Cabedij, ex nobilissima Quebediorum familia.

Matrem vero Therasiam Pinariam, sororem clarissimi vici Gondigalvi Pinarij Episcopi Visensis, matronam, omnium virtutum genere ornatam, sub cuius tutela mansit, cum patrem amisisset annos natus plus minus decem.

Literas humaniores discere coepit Olyssipone, quæ Cetobrita distat viginti quatuor passuum millibus, id est sex novatisibus leucis, quæ quadrat cum numero ab Antonino assignato.

Cum vero annam ageret, de zimo tertium vna mecum
cum Ioanne Pinario fratre suo (qui postea diu Dominici re-
ligionem ingressus, cum magnus Theologus esset, missus ad
Concilium Tridentinum à Rege Sebastiano, Roam obiit) in
Galliam ad amunculo accersitus, Bayonam Aquitaniae urbem,
& deinde Burdigalam peruenit: ubi biennij spatio in politico-
ribus literis multum profecit. Postea vero in Academia Tho-
lolana Ioannem Corasium, Ferdinandum Berengarium, Fer-
rerum, Moniabraccum, & complures alios insignes veritque
iuris interpretes summo studio coluit, quibus ob ingenij acu-
men & morum probitatem, charus, & gratus imprimis ex-
stitit.

Deinde in Lusitaniam reuersus anno millesimo quin-
gentesimo quadragesimo secundo, Cohimbricæ, Antonium
Soarium Olyssipponensem, & Martinum Azpilcuetam Na-
uarrum, & nonnullos alios Pontificij, & ciuilibus iuris profes-
sores diligenter audiuit.

Cumque iterum in Galliam redisset Aurelianensem Aca-
demiã, ac deinde celebre illud Parisiense omnium sci-
entiarum consilium adiit: ibique cum vigesimo secundum
ætatis annum vix attingisset comœdiam primam Aristophan-
is, quæ Plutus inscribitur, è græca in latinam linguam ele-
ganter conuersam, in lucem edidit, amunculo nuncupatam,
qui eodem tempore apud Francicum Gallorum Regem legatione
fungebatur. Sed quia alibi hac de re diffusius, hic eam solum
attingere contenti, ad ea properabimus, quæ gelsit in ma-
gistratibus occundis, quos fere omnes gradatim ac lumina
eum omnium honorum propensione, & applausu consequen-
tus est.

Primum igitur ad senatoriam dignitatem admissis in
suprema illa curia, quæ Supplicationis vulgò dicitur, magnam
apud omnes integritatis, & doctrinæ famam sibi comparauit.
Nec multo post eriminum Auditor (vt vocant) creatus, in ore
dibit animi moderatione, & æquitate, munus illud, & reliqua
omnia, quæ gelsit administrare.

Permotus itaque serenissimus Rex Sebastianus eius vir-
tutum, & eruditionis fama, cum per diuersas Lusitaniæ provin-

eias certum Senatorum numerum cum suprema potestate mittere decreuisset, illum honorificentissimo munere ornatum ad Cistaganam regionem delegauit, cui praeerat Petrus à Cogna vir summo loco natus, quo post paucos menses à Rege, ad quaedam belli munia subeunda reuocato, ipse in eius locum successit, & praesidis officium suscepit, in quo ita se gessit, ut purgata maleficis hominibus prouincia, & optime ubique ordinato reipublicae statu, maximam decus & celebrem nominis famam inde reportauerit.

Mox verò cum Regi visum è Republica fuisset, tres gratissimos viros ex Senatorio ordine, Olyssipponensi ciuitati gubernandae praeficere, ipse inter primos nominatus est, qui ad eum triumphatum assumeretur: in quo munere tanta nominis celebritate floruit, ut audito obitus eius nuntio, populus Olyssipponensis illum publicè iugèret, ut communem paretem, & egregium libertatis suae defensorem.

Idque mihi Christophorus Tauoræ vir nobilissimus, qui tunc gratia apud Regem plurimum poterat, se vidisse narravit, cum me ob conceptum ex illius obitu moerorem consolaretur. Quin etiam cum post luctus tempus, ipse Regem adissem, deque eius meritis verba facerem, benignissimus Princeps vix lacrymas comprimens, & ingemiscens, in eius laudes prorupit. Quod etiam mihi contigit apud piissimam, atque sapientissimam Reginam Catharinam Regis auiam, & apud Henricum Cardinalem, qui Sebastiano in regno successit, & apud reliquos principes. Omnes enim illum ut virum piū, & optime de Republica meritum, praeterea singulari eruditione praeditum, & vehemèter amabant, & tam integra adhuc aetate e vita decedere agrè ferebant.

Nam quinquagesimum secundum annum agebat, cum graui morbo correptus, intra paucos dies obiit, compositis prius omnibus rebus, tam quae ad animae salutem, cuius illi semper praecipua cura fuit, quam ad sepulturae locum, liberorumque tutelam, & honorum successione[m] pertinebant. Quae omnia aliquot annis antea, in tabulas testamenti redacta, occulteque semper apud se asseruata reliquit.

Tam manifesta autem signa pietatis dedit, usque ad vltimum

num vitæ spiritū, ut & religiosi, qui aderant, & reliqui amici, qui funeri interfuerunt, magnopere illius animi constantiam admirarentur.

Obijt Olysippone mense Aprilis anno millesimo quingentesimo, septuagesimo septimo, in ea urbis regione, vbi arx editissima sita est. Corpus suum in vicinia sanctæ Crucis Ecclesiæ deponi voluit, vnde postea Cætobrica translatum, & in sepulchro auito collatum fuit, in celebri & magnifico sacratissima Virginitatis Mariæ templo in capella maiori in cuius parochia domus Cabedia sita est.

Vxorem unicam habuit Leonoram Pinariam de Vasco cellos sororem meam, consanguineam suam, ex qua septem liberos superstites reliquit, quinque videlicet filios, & filias duas.

Ex filiis natus maximus Georgius Cabedius de Vasco cellos, varijs amoris, & pietatis argumentis, erga Patris memoriam editis, tam in eius exequijs procurandis, quam in transfereundo corpore, & legatis adimplendis, eandem eciam pietatem erga matrem, & reliquos fratres exerceis, magnam apud omnes virtutis, & probitatis famam consequutus est: ac posterna vestigia ingressus, in Senatoris munere obeundo atque alijs arduis negotijs ab inuictissimo Rege nostro Philippo, & à serenissimo Principe Alberto, ipsius fidei commissis, omnino summa integritatis, & doctrina laude versatur, auius aetatis quadragesimum quartum.

Superest ut de eius scriptis, deque studiorum ratione aliquid dicamus. Et quod ad iuris civilis disciplinam attinet, multa scribere, & in lucem edere potuisset, nisi persuasum haberet, parum ex ea re utilitatis reipublice provenire, propter innumerabilem prope librorum copiam, ex quibus tantum abest, ut aliqua lux legum obscuritati afferatur, ut potius maiores in dies ex illis tenebras, atque ambages oriri videamus. Ut non inmerito Imperator Iustinianus celeberrimo veterit edicto, ne quis in posterum commentarios in ius civile scribere auderet, idque etiam Summis Pontificibus cura fuit: sed auida hominum mens ad ea semper audenda, quæ vetita & prohibita sibi, aut indignatur, aut dolet, effecit, ut nodie collidentibus

se inuicem doctorum opinionibus dissolli hanc in se, quicquam
eum in iure allerere: eum solumque componere, aut ut qui rap-
te, sed numero praevalere. His ergo rationibus adhaesus, cum
proxima, in libris Aristonis sultoris diligenter observasset, quae
acutè & copiose interpretari poteret, omnino ab ea scri-
ptione abstinendum iudicavit. *(in manu scripto.)* His enim similia
- 51. *(in manu scripto.)* appuit ad ea tantum describenda, quibus
magis grauiora studia remittere, & cum multis in gratiam redire
posset, quae meditari solebat, cum a lectu sine otibus aliquid tem-
poris supererat, vel cum iter faceret, aut maneret: unaquodque
enim, minus erat otiosus, quam dum otium in actus traheret.

(in manu scripto.) Scripsit libenter heruica & graeca, quibus Ioannis Philicis
epitaphia non, deinde Sebastiani Regis beneuolentia celebrata
uit: cum verò idem Rex vigesimum certum aetatis annum
ageret, ab eius natali die ciuitas Olyssipponensis publicum vo-
tum pro eius incolumitate susceptum, solemnè duplicatione
excoluisset, ipse profinincto sibi munere (nam triumphatum
gererat) vocatus in Regem, & in eius laudes propecelestis mos
commune detinuit, peculiari quoque amoris, & obsequantibus
argumento cumulari cupiens, poema illud composuit quod
inscribitur (Vota vigesima tertia) idque paucis horis, & quasi
ex tempore, ut ciuitatis nomine pro natalis manere regi
offerri posset, non solum antiqui, sed etiam moderni omnesque
23. *(in manu scripto.)* Circa stemma suum, & insignia gentilitia in aulae, duo
elogia scripta gerebat, alterum graece, quod ad verbum sic ha-
bet, hoc speculamini pro genitores nostri pro posteris suis relinque-
runt, honore & virtutis ergo. Alterum latine in hunc mo-
dum, Gloria postura, & hunc nunc conscientiam & postea. *(in manu scripto.)*
75. *(in manu scripto.)* Graecis litteris insiduit opera multum impendit, quibus
his adeo profecit, ut, etsi quoniam ex Graecis quam libenter calle-
ret, & hanc in me plurimum ex Graecis authoribus in at in
ferantem conueneret, quae in hunc usque in hunc curant.
Villas suas, & aedes in oculis & in goniis in inscriptionibus de-
corare statuit, in ni in hunc usque in hunc usque in hunc usque
ab in Prudentia fuit singulari, ostentat tenaci, per acutis in ge-
nibus, ac in iudicio, & in apte habuit adires in hunc usque, & obscuras
in antiquarum libris per uoluntatis, valde propensius. *(in manu scripto.)*

Opera Sidonij, Apollinaris, quæ librariorum incuria penitus corrupta, ac deprauata circumferuntur, nactò Parisijs, in bibliotheca Victoriana, codice manuscripto, restituere conatus est. Nec minorem diligentiam adhibuit in elucidandis varijs veterum auctorum locis difficilioribus. Statura fuit nec breui, nec nimis procera, flauo capillo, hilari vultu, sed innata quadam grauitate decoro, & cuius aspectum, tam domestici, quam extranei non minus amabant, quam reuerentur.

FINIS.

Clarissimi viri Michaelis Cabedij Epitaphium,
per Ignacium de Moraes.

Ossa Michaelis sunt hîc tumulata Cabedi
Quem legum, & iuris docta caterua gemit.
Florentem studijs, genere, haud ætate labantem
Mors tulit: humanis inuidiosa bonis
Causarum iudex, inter quos regia honorat
Curia, præclarum nomen adeptus erat.
Cingebat gemina (quod rarum est) tempora lauro
Inque forum Phœbum, Castalidasque tulit.
Gloria sed maior morum est, & vita probata
Quæ nunquam à recto deuia iure fuit.
Ergo cadauer humo requiescit, ad astra volauit
Mens iusta, & iusti iudicis ora videt.

FINIS.

Opera Sidorij Apollinaris, p[er] librorum incuria pe-
nitur corrupta, ac depravata circumstantiis, h[ab]ito Sidorij in
bibliotheca Victoriana, codice manu scripto, restituta co-
nata est. Nec minoris diligentia adhibuit in elucidanda
v[er]bis veterum auctorum locis difficultatibus. Quam h[ab]uit nec
p[er]m[itt]i nec in his proceris, h[ab]ito capillo, h[ab]ito vultu, sed vultus
p[er]p[et]ua gravitate decoro, & cuius aspectu, tam domesticis
quam extranei non minus amabant quam reverentur.

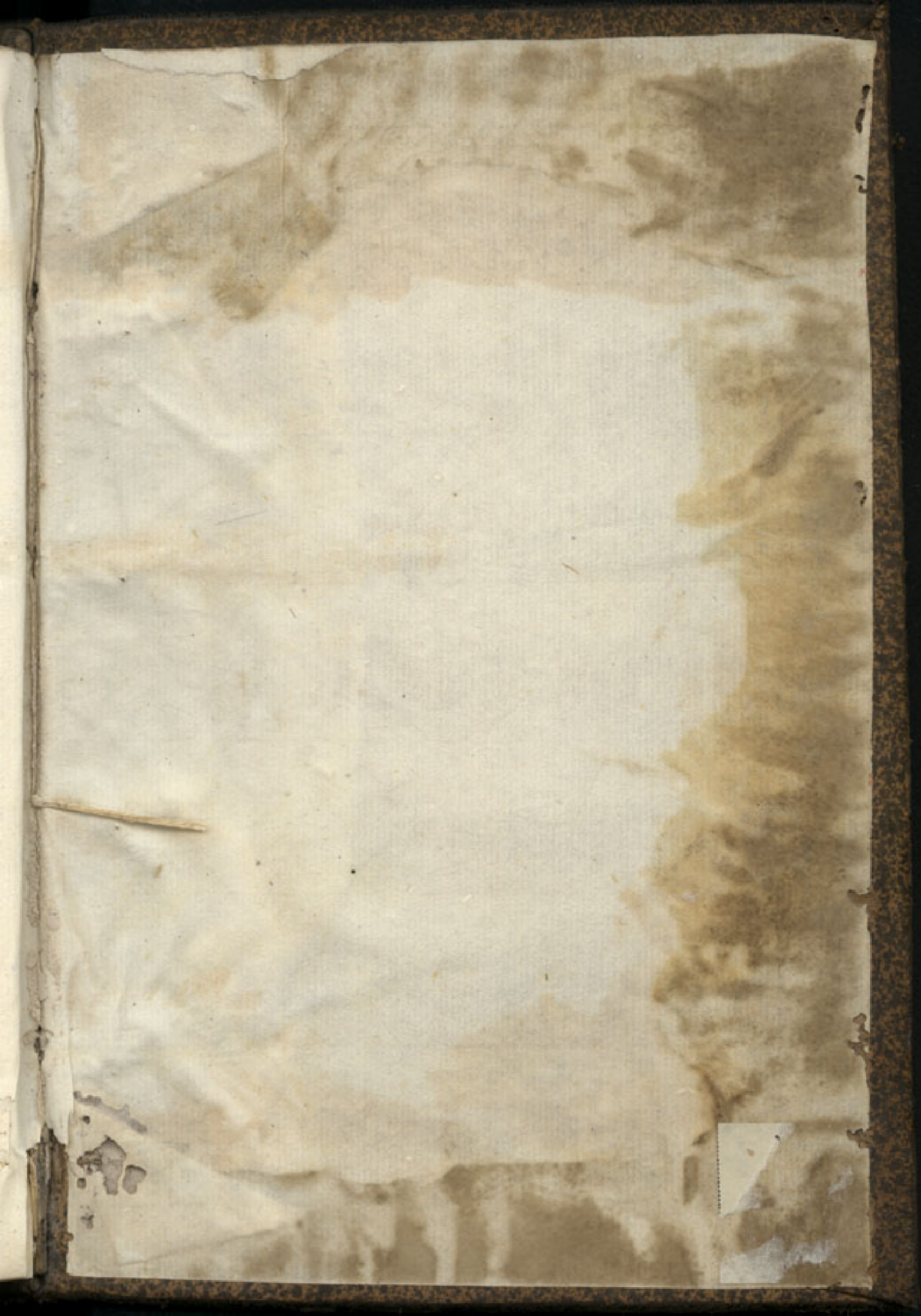
FINIS.

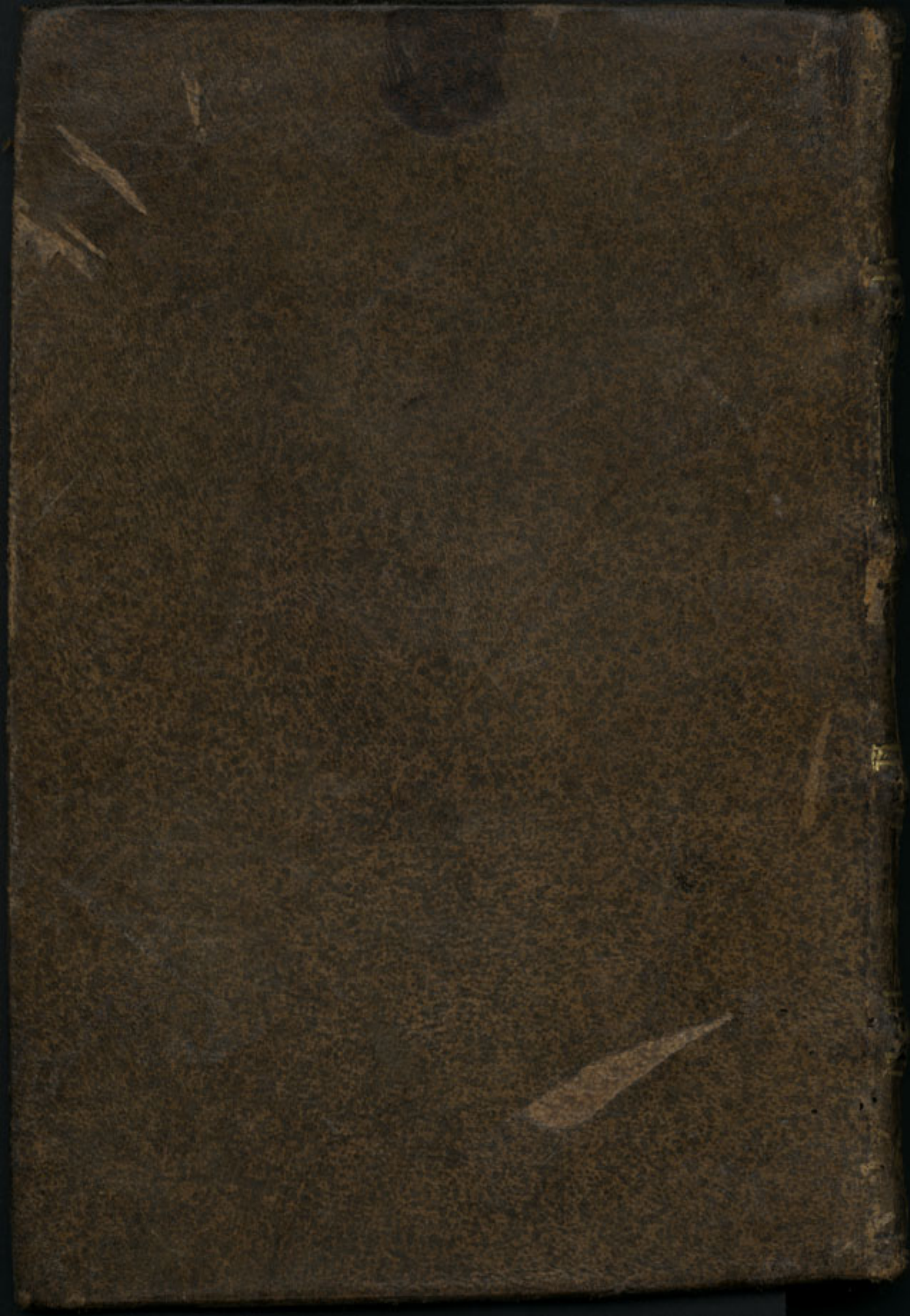
Clarissimi viri Michaelis Cabedij Episcopi
per Ignacium de Morac.

Ossa Michaelis sunt h[ic] tumulata Cabedij
Quem legum, & iuris docta cetera gemis
Floruit in studijs, genere, h[ab]uit recte laborum
Mors tunc: humanis iudicia bonis
Causam iudex, inter quos regis honorat
Cuius, preclarum nomen adebit erat
Cingebat gemmas (quod ratum est) temporis iano
Inque formis Phœnix, Cassidibusque tunicis
Gloria sed maior motum est, & vita probata
Que nudum à regis o denis iure fuit
Ergo cadaver humo repositum, ad alta volavit
Mens iusta, & iusti iudicis ora videt.

FINIS.

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY

BY JOHN GARDNER

IN TWO VOLUMES

CAB
DIV
ARG

1797

PRINTED BY J. JOHNSON

ST. MARTIN'S

1797

